

Канцеларија за демократски институции и човекови права

ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Извештај за проценката на споделувањето на личните
податоци од јавните регистри во процесот на ажурирање на
регистарот на избирачи

Посета на експертот на ОБСЕ/ОДИХР
16 – 19 септември 2013 год.

Варшава
12 декември 2013 год.

Содржина

I. ВОВЕД И БЛАГОДАРНОСТ.....	1
II. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ.....	2
III. КОНТЕКСТ.....	4
IV. НАОДИ ОД ПРОЦЕНКАТА.....	5
ВОДЕЊЕ НА РЕГИСТАРОТ НА ИЗБИРАЧИ.....	5
РЕГИСТРИ ЗА АЖУРИРАЊЕ НА РЕГИСТАРОТ НА ИЗБИРАЧИ.....	7
а) Евидентирање на витални настани.....	7
б) Пријава на живеалиште и издавање на лична карта и патна исправа со биометриски карактеристики.....	9
в) Адресен регистар.....	12
г) Споделување на податоци помеѓу државните институции.....	12
д) Овластување за промена на податоци во Избирачкиот список.....	13
V. ПОДОБРЕНО СОБИРАЊЕ И СПОДЕЛУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ ВО ИДНИНА.....	14
МОЖНИ КРАТКОРОЧНИ АКТИВНОСТИ.....	14
МОЖНИ ДОЛГОРОЧНИ АКТИВНОСТИ.....	16

ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПРОЦЕНКА НА СПОДЕЛУВАЊЕТО НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ ОД ЈАВНИТЕ РЕГИСТРИ ВО ПРОЦЕСОТ НА АЖУРИРАЊЕ НА РЕГИСТАРОТ НА ИЗБИРАЧИ

I. ВОВЕД И БЛАГОДАРНОСТ

Канцеларијата за демократски институции и човекови права при ОБСЕ (ОБСЕ/ОДИХР), на покана од Државната изборна комисија (ДИК) на Поранешната Југословенска Република Македонија, испрати експертски тим во Скопје во периодот од 16 до 19 септември 2013 год. за да изврши проценка на начинот на кој се споделуваат личните податоци од регистрите на граѓани во процесот на ажурирање на регистарот на избирачи. Експертскиот тим на ОБСЕ/ОДИХР се состоеше од г-динот Зоран Гоковиќ, Советник за миграции/слобода на движење при ОБСЕ/ОДИХР и г-динот Николај Вулчанов, меѓународен експерт.

Оваа посета на експертите претставува своевидно продолжение на препораките на Набљудувачката мисија за изборите (НМИ) на ОБСЕ/ОДИХР во обид да им се помогне на властите и другите релевантни чинители при спроведувањето на препораките. Посетата е во согласност со заложбата на земјите членки на ОБСЕ која произлегува од Повелбата за европска безбедност од 1999 год., која воедно беше потврдена на Министерската конференција во Порто во 2002 год. за брзо постапување по изборните проценки и препораки на ОБСЕ/ОДИХР.¹

Експертскиот тим пружи помош во процесот на ажурирање на податоците на избирачите врз основа на личните податоци, вклучувајќи ја и официјалната евиденција за идентитетот, виталните настани и местото на живеење, која се води во регистрите на граѓани, живеалишта и други регистри кои ги водат надлежните државни институции. Тимот ја разгледа и соодветната регулатива и ги идентификуваше областите во кои може да се размислува за подобрување. Со цел да се процени квалитетот на евиденцијата која се води во регистарот на државјаните и живеалиштата и како истиот влијае на точноста на избирачкиот список, исто така беше анализирана и административната рамка за водење на адресниот регистар. Најпосле, тимот ги разгледа можните краткорочни и долгорочни мерки за да се зголеми ефикасноста при собирањето на личните податоци на гласачите, нивното ажурирање и споделување помеѓу институциите.

ОБСЕ/ОДИХР сака да ја искаже својата благодарност до ДИК за поканата и дадената можност за да се придонесе кон вложените напори за зголемена прецизност на

¹ Повелба за европска безбедност, Истанбул, 1999 год.; <http://www.osce.org/mc/17502>;
Десетти состанок на Министерскиот совет, Порто, 2002 год.; <http://www.osce.org/mc/40521>

избирачките списоци, како и за поддршката која ја пружи ДИК при организирањето на посетата на експертскиот тим и достапноста на вработените за учество во дискусии. Воедно, ОБСЕ/ОДИХР сака да им искаже благодарност и на останатите институции и поединци за нивната достапност и отвореност да дадат свое видување на темите на кои се дискутираше за време на посетата (во Анекс 1 даден е преглед на сите соговорници), како и на Мисијата на ОБСЕ во Скопје за поддршката која му беше пружена на тимот.

II. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Според Изборниот законик на „Поранешната Југословенска Република Македонија“ (понатаму: Изборниот законик), ДИК е надлежна за водење на регистарот на избирачи, според кој се води избирачкиот список, и за неговата точност. До овој момент, ДИК има ограничени капацитети за да го води регистарот на избирачи па затоа регистарот на избирачи е во надлежност на Државниот завод за статистика (ДЗС). Понатаму, од истата причина, ДИК не врши соодветна контрола на квалитетот на податоците во избирачките списоци.

При ажурирањето на регистарот на избирачи, ДИК ја користи само евиденцијата на витални настани и живеалиште која ја доставуваат институциите кои се надлежни во согласност со Изборниот законик. Се чини дека ДИК допрва треба да развие методологија која ќе биде доволно детална за да може да се процени дали регистарот на избирачи содржи податоци кои би помогнале да се идентификува потенцијалното несовпаѓање на податоците на избирачите или можната злоупотреба на постапките за регистрирање на избирачи за кои е потребно понатаму да се постапи.

Според Изборниот законик, ДИК ги нема потребните законски овластувања за да изврши промена на податоците во регистарот на избирачи кој го доставуваат надлежните институции. Иако при прегледувањето на регистарот на избирачи од страна на ДИК може да се јави потреба ДИК да провери одредени податоци од регистарот, сепак измените се можни само доколку тие се поткрепени со законски исправни лични податоци. Ако неточните податоци не се должат на грешка при пренесувањето на податоци, тогаш сите недоследности во регистарот на избирачи и избирачките списоци се наследени од податоците добиени од страна на надлежните државни институции кои се законски одговорни за регистрирање и чување на податоците во регистарот. Оттука, дискутабилно е дали ДИК треба да биде органот кој ќе е одговорен за разрешување на таквите недоследности.

Личните податоци на избирачите кои ги доставува Министерството за внатрешни работи (МВР) се главниот извор на податоци кој се користи за изготвување на регистарот на избирачи. Во процесот на ажурирање на податоците од регистарот на избирачи, МВР дава законски исправни податоци за идентитетот на избирачите и нивното место на живеење. Улогата на МВР е уште поголема поради фактот дека на избирачките списоци може да фигурираат само оние лица кои поседуваат важечки документ за идентификација издаден од МВР. Затоа, исправноста на податоците кои ги доставува МВР директно влијае на исправноста на избирачките списоци.

Се чини дека МВР врши делумна контрола да се осигура дека податоците за пријавеното место на живеење се ажурирани. Некои избирачи може да не живеат на живеалиштата на кои се пријавени затоа што не успеале да пријават кај надлежните власти дека извршиле промена на живеалиште. Иако механизмот кој треба да ги натера граѓаните да ја исполнат својата должност да ја пријават промената на живеалиште е механизам кој се заснова на парични казни, потребно е да се размисли како да се изнајдат соодветни стимули за да се поттикнат граѓаните навремено да пријават промена на живеалиште за да се избегне ситуацијата во која ќе се задржи пријавеното живеалиште иако престанало да важи правото на закуп.

Избирачите кои имаат постојано престојувалиште или кои трајно живеат во странство добиваат патни исправи и се вклучени во избирачките списоци врз основа на адресата на нивното последно живеалиште во државата. Употребата на последната адреса како критериум за издавање на патни исправи на овие граѓани треба да се разгледа за да се заштити нивното право на глас и да се осигура дека јавноста нема да смета дека избирачките списоци се надувани.

Управата за водење на матичните книги (понатаму: Управата) под Министерството за правда (МП) е надлежна за евидентирање на законски исправни лични податоци за идентитетот и виталните настани на државјаните. Сепак, во процесот на ажурирање на податоците од регистарот на избирачи, улогата на Управата е ограничена на поднесување на податоци за починати гласачи до ДИК по пат на редовното ажурирање од страна на МВР и директно преку подрачните одделенија на ДИК.

Иако споделувањето на податоци за населението и избирачите генерално функционира, тоа се прави со помош на различни нивоа на технологија, вклучувајќи и проток на податоци кои се во хартиена форма или копирање на големо количество на податоци на компактни дискови, место да се овозможи директен онлајн пристап до податоците кои ги водат другите институции.

Краткорочно гледано, ДИК треба да развие збир на детални пребарувања за да се процени точноста на регистарот на избирачи и за да се овозможи тековно известување на јавноста за настанатите измени во регистарот. Таквите активности би послужиле за уште повеќе да се зголеми довербата на јавноста во избирачките списоци. ДИК исто така треба да изврши проверка на регистарот на избирачи со цел да открие податоци кои ќе треба понатаму да ги обработат институциите кои се надлежни за нивно водење и ажурирање. Ова е особено важно кога се работи за податоци кои се однесуваат на бројот на промени на живеалишта во дадена општина и кога се јавува голем број на лица кои имаат пријавено престојувалиште на иста адреса.

Долгорочно гледано, би било корисно да се процени колку е исплатливо да се води регистар на избирачи паралелно со регистрите на населението кои ги води МВР или кои во иднина ќе ги води Управата за водење на матичните книги под МП. Во тој контекст, треба да се размисли дали едно од овие две тела кои се законски надлежни за водење евиденција на личните податоци треба исто така да биде надлежно за составување на избирачките списоци врз основа на податоците со кои веќе располага, и дали може да се постигне политички консензус за донесувањето на таквата одлука.

Како алтернатива, можно е да треба целосно да се развијат капацитетите на ДИК за да може ја преземе одговорноста за водењето на регистарот на избирачи.

III. КОНТЕКСТ

Квалитетот на избирачките списоци е прашање кое е подолго време присутно. За него се дадени коментари во извештаите од набљудувачките мисии за изборите на ОБСЕ/ОДИХР и заедничките мислења на ОБСЕ/ОДИХР и Комисијата за демократија преку правото при Советот на Европа (Венецијанската комисија).² Во овие документи се истакнува потребата да се ревидираат и пречистат избирачките списоци за да се зголеми нивната точност но и за да се зголеми довербата на јавноста во процесот на регистрирање на избирачите. Во Извештајот на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР за предвремените избори од 2011 год. се истакнува дека право на глас имале 1,82 милиони граѓани од вкупно население од околу 2,05 милиони жители. Понатаму во Извештајот истакнато е дека ваквата разлика помеѓу бројот на евидентирани гласачи и бројот на жители во државата довело до „ (...) широко распространети сомнежи во врска со точноста на избирачкиот список (...)“ и се препорача „(...) да се изврши целосна ревизија и исправка на избирачкиот список.(...) Ревизијата и исправката треба да се фокусираат на ставките во списокот кои се однесуваат на починатите лица и граѓаните кои престојуваат во странство (...)“³.

По парламентарните избори во 2011 година и врз основа на широкиот политички договор, властите воведоа толкување на Членот 41(4) од Изборниот законик⁴, со кој по 29 февруари 2012 год. поимот „важечки исправи“ ќе значи издавање на нова лична карта или патна исправа (меѓународен пасош) со биометриски карактеристики. За да се одговори на препораките дадени во Конечниот извештај на НМИ на ОБСЕ/ОДИХР за предвремените парламентарни избори од 2011 год., Владата формира Работна група за избирачкиот список во 2012 год. со задача да изврши ревизија на избирачкиот список и да дефинира активности во рамките на политиките со цел да се подобри точноста на избирачкиот список. Работната група се концентрираше на следење на напредокот при издавањето на нови лични карти и патни исправи затоа што поседувањето на овие исправи претставуваше предуслов за остварување на избирачкото право.

На локалните избори кои се одржаа во март 2013 година вкупно 1.743.403 граѓани имаа право на глас и беа регистрирани на избирачкиот список. Во споредба со

² Повторените препораки на ОБСЕ/ОДИХР и Венецијанската комисија дека и натаму останува потребата да се изврши целосна ревизија на избирачкиот список <http://www.osce.org/odihr/elections/fyrom/69936>.

³ Погледнете го Конечниот извештај на ОБСЕ/ОДИХР (стр. 23) на <http://www.osce.org/mk/node/84061>

⁴ Членот 41 (4) од Изборниот законик уредува дека во Избирачкиот список се запишуваат сите граѓани со наполнети 18 години живот кои имаат живеалиште на територијата на државата, и кои имаат важечка лична карта или патна исправа.

предвремените парламентарни избори од 2011 година, приближно 119.000 лица беа отстранети од избирачкиот список бидејќи не поседуваа лична карта или биометриски пасош. Во конечниот извештај од овие избори, НМИ на ОБСЕ/ОДИХР изјави дека и покрај зголемената доверба во точноста на избирачкиот список сепак продолжија приговорите поврзани со него. ОБСЕ/ОДИХР препорача „(...) Треба да се разгледа можноста за спроведување на ревизија на постапките за составување и одржување на Избирачкиот список. Со помош на јасни, координирани и транспарентни постапки точноста на Избирачкиот список ќе се зголеми, што ќе придонесе до подигање на јавната доверба во Списокот (...)“⁵

Врз основа на Член 42 од Изборниот законик, евиденцијата на виталните настани кои го дефинираат личниот идентитет, како раѓање, смрт, брак или развод, како и регистрирањето на постојано живеалиште, претставуваат основа за составување на точен избирачки список.⁶ Затоа тимот се фокусираше на процедурите, со цел да направи нивна проценка во контекст на собирањето, ажурирањето и споделувањето на личните податоци на граѓаните кои се однесуваат на виталните настани од матичната евиденција и евиденцијата на живеалиште со останатите институции.

IV. НАОДИ ОД ПРОЦЕНКАТА

ВОДЕЊЕ НА РЕГИСТАРОТ НА ИЗБИРАЧИ

Регистарот на избирачи е уреден со Членовите 2, 5-6, 31 и 41 – 56 од Изборниот законик. Право на глас имаат сите граѓани кои имаат наполнето 18 години, живеат во изборната единица или општина каде што се спроведуваат изборите и кои поседуваат важечка лична карта или пасош. Граѓаните го остваруваат своето избирачко право во избирачкото место кое им е определено од страна на ДИК во местото каде што имаат пријавено живеалиште. Изборниот законик не наведува услов кој ги обврзува избирачите да мора да живеат во изборната единица одреден временски период пред денот на изборите доколку сакаат да го остварат своето право на глас,.

Во согласност со Членот 41 (2) од Изборниот законик, ДИК е надлежна за да го води Регистарот на избирачи од кој потоа се вади избирачкиот список. Сепак, поради тоа што надлежноста за водење на евиденцијата на избирачи беше пренесена од МП на ДИК во 2009 год., ДИК сè уште ги нема потребните ресурси за да го води регистарот на избирачи и да го составува избирачкиот список без надворешна поддршка. Во согласност со Членот 203 од Изборниот законик, Државниот завод за статистика ќе

⁵ Погледнете го Конечниот извештај на ОБСЕ/ОДИХР (стр. 28) на: <http://www.osce.org/mk/odhr/elections/103832>

⁶ Членот 42 (1) од Изборниот законик уредува дека Државната изборна комисија врши запишување, дополнување и бришење во Избирачкиот список по службена должност врз основа на податоци од матичните книги, евиденцијата за живеалиште и за државјанството, други службени евиденции и со непосредно проверување

продолжи да го води регистарот на избирачи сè додека Државната изборна комисија не биде во можност да го води регистарот на избирачи без надворешна помош. Тимот беше известен дека ДИК смета дека доколку се извршат соодветни инвестиции за проширување на техничкиот капацитет, ДИК е сигурна дека ќе биде во можност самостојно да го води регистарот на избирачи. Тимот исто така беше известен дека моментално ДИК спроведува проект за компјутеризација на подрачните одделенија и он-лајн поврзување со ДИК. Истовремено се чини дека сè уште не се изготвени конкретни проекти и студии за изводливост чија цел би била да се изгради внатрешниот капацитет на ДИК да го води регистарот на избирачи.

Додека ДЗС ги обработува податоците од регистарот на избирачи и вади извод од избирачкиот список, ДИК го надгледува процесот на регистрирање на избирачи и ги координира активностите за добивање на податоци од другите институции кои имаат обврска да доставуваат податоци за ажурирање на избирачкиот список. Во однос на доставувањето податоци за ажурирање на регистарот на избирачи, ДИК му доставува на ДЗС три вида на податоци, и тоа: првиот вид на податоци се однесува на податоците за распределувањето на избирачките места според областа каде се наоѓаат, при што се наведува од кои улици и адреси ќе се состои секое избирачко место. Вториот вид на податоци се однесува на податоците за починати гласачи кои се собираат во подрачните одделенија на ДИК. Третиот вид на податоци се однесува на барањата за промена на лични податоци во регистарот на избирачите кои ги поднесуваат избирачите директно во подрачните одделенија на ДИК. За локалните избори во 2013 год. ДИК за прв пат ги испечати избирачките списоци за секое избирачко место, а списоците ги достави ДЗС.

Изборниот законик уредува кои законски исправни лични податоци се користат за ажурирање на регистарот на избирачи и кои се надлежните органи кои треба да ги достават овие податоци. Со оглед на количеството на податоци кои ги доставува секоја установа до ДЗС за да се ажурира регистарот на избирачи, МВР се јавува како најважна институција која треба да ги обезбеди овие законски важечки податоци. Податоците кои ги доставува МВР се засноваат на регистарот на издадени лични карти и патни исправи (со биометриски карактеристики), кој ги содржи сите податоци за идентификација на гласачите (име, презиме, име на еден од родителите), витални настани (датум на раѓање, податоци за починати избирачи) и живеалиште (адреса). Всушност, податоците кои ги издава МВР за издадените лични карти и патни исправи, вклучително и нивната важност, директно определуваат кој ќе биде запишан на избирачкиот список. МВР има обврска да ги достави овие податоци до ДИК два пати годишно, како и на наредниот ден од денот на распишување на изборите.

Покрај податоците добиени од МВР, ДЗС исто така редовно добива податоци за починатите гласачи. Податоците ги собира ДИК преку своите подрачни одделенија врз основа на податоците за починати гласачи кои се поднесуваат во подрачните одделенија на ДИК преку подрачните одделенија на Управата за водење на матични книги под Министерството за правда. Подрачните одделенија на ДИК исто така ги препраќаат податоците за лицата кои поднеле барање за ажурирање на нивните податоци во регистарот на избирачи со приложување на важечки документ за идентификација.

Вреди да се истакне дека според постојните процедури на ДЗС за обработка на евиденцијата од регистарот на избирачи, секој пат кога ќе се добијат ажурирани податоци од МВР (за починати гласачи или други лични податоци) кои се разликуваат од постојните податоци во регистарот, дури и кога се работи за податоци кои се добиени преку редовното ажурирање кое го вршат подрачните одделенија на ДИК, новодобиените податоци од МВР се податоците кои ќе се сметаат за исправни.

Податоците за улиците во базите на податоци на МВР и ДЗС се кодифицирани, што значи дека секоја физичка адреса е претставена со единствен код. Врз основа на кодовите на улиците внесени во базите на податоци може да се воспостави врска помеѓу постојните и поранешните имиња на улиците. Во тој поглед, Централниот регистар кој е одговорен за проверка на официјалните важечки имиња на улиците и нивните соодветни кодови е од клучно значење за да може да се осигура дека обете институции ги користат најновите и важечки податоци за имињата на улиците.

РЕГИСТРИ ЗА АЖУРИРАЊЕ НА РЕГИСТАРОТ НА ИЗБИРАЧИ

а) Евидентирање на витални настани

Евидентирањето на виталните настани, како раѓање, смрт, брак, како и други релевантни податоци за идентитетот (име, презиме, имиња на родителите) претставува еден од основните суверени прерогативи на државите преку кои државите ги евидентираат законски важечките податоци кои се однесуваат на идентитетот на лицето врз основа на кои државата го признава идентитетот на физичките лица, вклучувајќи ги и односите на лицето со други лица.

Евидентирањето на виталните настани и релевантните податоци за идентитетот се уредува со Законот за матичната евиденција со кој се одредува дека Управата за водење на матичните книги под МП е надлежна за водење, чување и ажурирање на евиденцијата. Општо земено, основниот принцип кој се применува со законот е дека виталните настани се евидентираат во соодветниот регистар кој се чува во населеното место каде се случил настанот, освен во случај на исклучоците кои се наведени во законот. Виталните настани се евидентираат во два оригинални примероци, на хартија. Сите 32 подрачни канцеларии на Управата редовно ја известуваат Управата за евидентираниите настани, а сите 173 месни канцеларии ја известуваат надлежната подрачна канцеларија двапати неделно.

Повеќето регистри кои ги води Управата се водат на хартија. Тимот беше известен дека Управата е во процес на набавка на опрема со која ќе се овозможи електронско водење на регистрите. За таа цел, Управата врши дигитализација на постојната евиденција на хартија, при што околу 20% од приближно 9 милиони хартиени записи кои се евидентирани и ажурирани уште од 1900 година веќе се внесени во електронската база на податоци. Кога ќе биде готова, базата на податоци ќе ги содржи сите податоци од постојните матични книги на родени, умрени и венчани. Управата

Поранешна Југословенска Република Македонија

Проценка на споделувањето на личните податоци од јавните регистри во процесот на ажурирање на регистарот на избирачи

Страна 7 од 24

планира да го заврши овој проект до јули 2015 год. Управата нема намера да ги скенира и прикачува во базата на податоци оригиналните акти со кои се утврдува настанувањето на некој витален настан, туку податоците од евиденцијата рачно ќе се внесуваат во електронската база на податоци. Управата исто така планира да ги спореди и провери податоците кои се чуваат во новата база на податоци со податоците за државјаните кои се чуваат во базата на податоци на МВР.

Подрачните одделенија на Управата доставуваат копија од потврдата за смртта по службена должност до: а) регистарот на родени во местото каде е родено лицето б) регистарот на венчани во местото каде е склучен бракот, в) соодветното подрачно одделение на МВР и г) соодветното подрачно одделение на ДИК во местото каде се наоѓа пријавеното живеалиште. На крајот, податоците исто така се поднесуваат и до ДЗС за статистички цели.

Иако Управата е надлежна за евидентирање на личните податоци за идентитетот на државјаните, сепак таа не ги доставува овие податоци директно до ДИК за ажурирање на регистарот на гласачи. Тоа го прави МВР кое ги собира податоците за идентитетот на лицето при процесот на издавање на лична карта и патна исправа. Како дел од процесот на издавање на документи, МВР ги препишува потребните податоци за идентитетот на лицето од изводот од матичната книга на родените и од матичната книга на венчаните, кои ги издава Управата.

Поради фактот дека податоците за идентитетот на избирачот се добиваат преку посредна институција (МВР) а не директно од институцијата која е законски надлежна за регистрирањето (Управата), може да дојде до несовпаѓање на ажурираните лични податоци за идентитетот на лицето и личните податоци кои ги доставува МВР. Ваквата можност постои поради тоа што кај МВР ќе се одрази промената на личните податоци дури кога овие податоци ќе ги пријави лицето во даден формат кога ќе бара да му се издаде нова лична карта или патна исправа. Таквото несовпаѓање на податоците најмногу може да се јави во случај кога лицето врши промена на името или презимето. Постои мала веројатност да дојде до вакви несовпаѓања на податоците во однос на другите витални настани како на пример раѓањето или умирањето затоа што подрачните канцеларии на Управата ги доставуваат овие податоци до МВР по службена должност.

Откако подрачните одделенија на Управата ќе ги проследат податоците за евидентираниите смртни случаи по службена должност, овие податоци доаѓаат до ДИК преку три независни канали на комуникација. Прво, Управата ги проследува овие податоци преку подрачните одделенија на ДИК. Второ, истите податоци се проследуваат и до МВР кое ги доставува овие податоци до ДИК при првото закажано ажурирање на регистарот на избирачи. Трето, податоците се проследуваат директно до ДЗС за нивна статистичка обработка. Оттука, податоците кои директно се проследуваат до ДИК се вредни во поглед на ажурирањето на регистарот на избирачи само во периодот по добивањето на последното ажурирање од страна на МВР и додека да се финализира избирачкиот список непосредно пред изборите. Секојпат кога МВР доставува податоци за ажурирање на регистарот на избирачи, тој веќе ги содржи сите податоци за починатите лица кои се претходно доставени до ДИК. Тимот беше

известен дека ДЗС врши детални проверки на сите недоследности во податоците (т.е. смртните случаи кои се пријавени од страна на подрачните одделенија на ДИК но кои не се пријавени од страна на МВР). Се чини дека податоците за смртните случаи кои се испраќаат директно до ДЗС не се користат за ажурирање на регистарот на избирачи.

б) Пријава на живеалиште и издавање на лична карта и патна исправа со биометриски карактеристики

Во поглед на регистрирањето на гласачи, податоците за живеалиштето се користат за да се определи, врз основа на пријавеното живеалиште, најблиското избирачко место каде гласачот ќе може да го оствари своето избирачко право. При локалните избори, од адресата на живеалиштето на гласачот исто така се определува во која општината некој може да се пријави како кандидат и во која општината лицето има право да гласа. Покрај пријавеното живеалиште, правото на глас се определува и со поседувањето на важечка лична карта или биометриска патна исправа.

МВР е одговорно за водење и ажурирање на евиденцијата за пријава и одјава на живеалиштето и/или престојувалиштето на граѓаните, евиденцијата за издадени единствени матични броеви на граѓаните и евиденцијата за издадени лични карти и патни исправи. Преку овој сеопфатен збир на регистри, МВР ги поседува сите лични податоци кои се релевантни за идентитетот, виталните настани и местото на живеалиште на секој граѓанин, вклучувајќи ги и податоците за личните карти и патните исправи кои им се издаваат на граѓаните, како и рокот на важност.

Вреди да се истакне дека во однос на законската надлежност за регистрирање на лични податоци, МВР е одговорно само за пријавување на живеалиштето, единствениот матичен број на граѓанинот и издавањето на лични карти и патни исправи. За заведувањето на законски исправни податоци за идентитетот и за виталните настани одговорно е МП кое води посебни регистри каде се чуваат овие податоци. Во процесот на пријавување на живеалиштето или издавање на лични карти и/или патни исправи, податоците за идентитетот МВР ги препишува од документираната евиденција за идентитет (како изводите од матична книга на родените или изводите за државјанство) кои ги издава Управата при МП.

Пријавување на живеалиште и издавање на документи за граѓани кои живеат во државата

Пријавувањето и одјавувањето на живеалиштето и/или престојувалиштето на граѓаните се уредува со Законот за пријавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните. Во Член 2 од овој закон се наведува дека: „*Живеалиште е местото во кое граѓанинот се населил со намера во него постојано да живее и во кое има обезбедено стан за живеење.*“

Граѓаните кои имаат намера постојано да живеат во државата, вклучително и лицата кои привремено престојуваат во странство, се должни во согласност со законот да

пријават живеалиште и да пријават промена на живеалиште. Кога се менува живеалиштето, граѓанинот треба да се одјави од „старото“ живеалиште и да пријави „ново“ живеалиште во рок од осум дена. Потоа, во рок од дополнителни петнаесет дена МВР треба да донесе решение за пријавената промена на живеалиштето. Доколку МВР не донесе решение (за прифаќање или одбивање) на поднесеното барање за промена на живеалиштето, подносителот има право да започне долга жалбена управна постапка.⁷ Живеалиштето на новороденчињата се пријавува при самото раѓање⁸ и со секоја последователна промена на живеалиштето на родителите. Доколку не се пријави промена на живеалиштето во рамките на законски пропишаниот рок, се изрекува парична казна во износ од EUR 100 до EUR 500, во согласност со Член 16 од Законот за пријавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните. За да се изврши пријавување на живеалиштето, граѓаните треба да поднесат документација со која се докажува дека лицето има право да престојува на одреден имот.⁹

Постојат неколку прашања кои влијаат на точноста на евидентираниите податоци во однос на пријавеното живеалиште. Пријавувањето на живеалиштето, како и промената на живеалиштето, се врши по барање на граѓанинот, па оттука точноста на податоците за живеалиштето зависи од тоа дали граѓаните навремено ќе пријават каде точно живеат. Сепак, откако граѓаните ќе извршат пријавување на живеалиштето, се чини дека МВР врши ограничена контрола за да определи дали тие и понатаму ќе продолжат да живеат на пријавеното место и дали престанала да постои правната основа врз која е овозможено пријавувањето на живеалиштето.¹⁰

Законот предвидува дека лицето кое нема да пријави точно живеалиште ќе биде казнето. Сепак, МВР нема механизам да утврди дали лицето сè уште ги исполнува условите за да го задржи живеалиштето кое е пријавено во одредено населено место. Иако законот пропишува детална постапка за поднесување на жалба против решението за пријавување на живеалиште кое го донесува МВР, таквата постапка може да ја поведе само подносителот на барањето. Истовремено, новиот сопственик не може да поведе постапка за прекин на пријавувањето на живеалиштето, доколку се стекнал со имот на кој е пријавено нечие живеалиште или доколку сопственикот раскинал договор за закуп со лицето кое има пријавено живеалиште на тој имот.

Пријавувањето на живеалиштето е тесно поврзано со личните карти и патните исправи затоа што доколку лицето го смени живеалиштето тогаш треба исто така да ги смени и документите за идентификација. За сопствениците на личните карти и патните

⁷ Во согласност со Членот 3-б од Законот за пријавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните.

⁸ Се чини дека ова е импликација од точка 24 на Указот/законскиот акт.

⁹ Во согласност со Член 2 од Законот за пријавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните; потребната документација се дефинира со внатрешен акт на МВР. Граѓаните исто така се должни да пријават престојувалиште доколку тоа се разликува од нивното постојано живеалиште, но овие постапки не се проценети затоа што престојувалиштето не се одразува во избирачкиот список.

¹⁰ На пример, може да се случи лицето да го продаде својот имот или да го прекине договорот за закуп, но и понатаму да остане со пријавено живеалиште на таа локација.

исправи, пријавувањето на промената на живеалиштето значи дека ќе треба да ги заменат овие документи затоа што адресата на живеалиштето е испечатена на двата вида документи. Со оглед на тоа дека добивањето на нови документи за идентификација може да биде долготраен процес, граѓаните може да одлучат да го одложат пријавувањето на промената на живеалиштето.

Регистрирање на граѓани и издавање на документи на граѓани кои престојуваат во странство

Граѓаните кои престојуваат во странство и кои поднесуваат барање за издавање на нова патна исправа или замена на старата мора, покрај другото, да обезбедат податоци за нивното живеалиште во Поранешната Југословенска Република Македонија¹¹ и покрај фактот дека граѓанинот можеби нема намера да живее на пријавеното живеалиште. Иако адресата на живеалиштето на граѓанинот генерално би укажувала на поврзаноста на лицето со одредено населено место во државата каде лицето би можело да ги оствари своите законски права и да ги исполни своите должности, лицата кои живеат во странство може да се во поинаква ситуација. Ова особено важи за лицата од дијаспората и нивните потомци кои живеат во странство и честопати се и државјани на земјата во која живеат.

Во согласност со Членот 12 од Упатството за начинот на издавање на пасош и заеднички пасош на државјаните како и постапката за издавање на визи за тие пасоши, државјаните кои од било какви причини останат да живеат надвор од државата и кои не сакаат или не можат да пријават живеалиште на територијата на државата, барање за издавање на пасош поднесуваат до Министерството за внатрешни работи според местото на нивното последно живеење. Сепак, во пракса, оваа одредба може да доведе до тоа овие лица да пријават живеалиште (адреса) на место каде повеќе немаат право да престојуваат. На пример, може да се случи повеќе да не постои имотот на адресата на местото каде го пријавиле своето последно живеалиште или пак да се смени сопственикот. Овој проблем со текот на времето дополнително се усложнува поради фактот дека потомците на лицето кое живее во странство исто така ќе имаат пријавено живеалиште на истото место каде е пријавено и последното живеалиште на нивните родители.

Граѓаните кои живеат во странство и имаат постојано живеалиште во државата се внесени во избирачкиот список според местото на нивното последно живеалиште и се обележани со ѕвездичка. Граѓаните кои се селат во странство и планираат да живеат таму подолго од три месеци мора да ја пријават својата намера во подрачните одделенија на МВР, во пунктот на граничниот премин или во конзуларното претставништво во странство. Во секој од овие случаи се испраќаат извештаи до МВР. Претставниците на Министерството за надворешни работи го известуваат тимот дека се

¹¹ Ова барање е во согласност со Членот 26 од Законот за патни исправи за државјани на „Поранешната Југословенска Република Македонија“.

соочуваат со тешкотии при регистрирањето на смрт на граѓани во странство особено кога се работи за оние граѓани кои се трајно отселени во странство и кои немаат имот во Поранешната Југословенска Република Македонија.

в) Адресен регистар

Живеалиштето и престојувалиштето се пријавуваат на одредена адреса, вклучувајќи го и името на општината и градот или селото, името на улицата и куќниот број. Постои база на податоци за административниот оддел на државата кој го води Централниот регистар, кој овозможува единствен дигитален код за секоја улица во градовите и селата каде има развиен уличен систем. Не постои единствен дигитален код за куќните броеви, иако се чини дека Централниот регистар моментално работи на изготвување на оваа карактеристика, но сепак единствениот дигитален код за куќниот број не го содржи единствениот код на улицата.

Промената на имињата на улиците е во надлежност на советите на општините. Промената на името на улицата влијае врз важноста на документите за лична идентификација и може да има последици врз обработката на избирачкиот список. Тимот беше известен за поединечни случаи кога имињата на улиците на личните карти на гласачите се разликувале од имињата отпечатени на избирачкиот список. Се чини дека е изнајдено решение со кое и „старите“ имиња на улиците (наведени на документите за лична идентификација) и „новите“ имиња на улиците биле испечатени на избирачкиот список. Со оглед на тоа дека новите документи се воведени релативно скоро, разликата помеѓу официјалните имиња на улиците и имињата на улиците кои се отпечатени на личните карти/патни исправи досега се чини дека е незначителна, но со време може да се очекува дека несовпаѓањето на официјалните имиња на улиците со имињата испечатени на личните карти/патни исправи веројатно ќе се зголеми.

г) Споделување на податоци помеѓу државните институции

Експертите од тимот имаат впечаток дека иако се врши споделување на податоци за населението и избирачите, тоа се прави со помош на различни нивоа на технологија, вклучувајќи и проток на податоци на хартија или копирање на големо количество на податоци на компактни дискови, место да се овозможи директен пристап до податоците кои ги водат другите институции. Единствениот матичен број на граѓанинот се користи како единствен критериум за поврзување на личните податоци од разни бази на податоци во процесот на ажурирање на личните податоци во регистарот на избирачи и за осигурување на интегритетот на личните податоци во базата на податоци. Единствениот матичен број на граѓанинот исто така се користи како единствен идентификатор за ажурирање на податоците добиени во хартиена форма. Евиденцијата на биометриски податоци кои се чуваат во базата на податоци на МВР има за цел да осигура дека секое лице има само една лична евиденција на која се назначува единствен матичен број и служи како заштита од создавање на повеќе евиденции со соодветен единствен матичен број кој би му припаѓал на едно исто лице.

Во тек е владиниот проект за интероперабилност на податоците помеѓу електронските бази на податоци кои ги водат надлежните органи. Главната цел на овој проект е да се елиминираат можностите за дуплирање на активностите на различни институции при заведувањето на податоци и да им се овозможи на разни институции да имаат директен пристап до ажурираните податоци. Не е јасно дали овој проект ќе даде практични резултати во поглед на евидентирањето на државјани и гласачи. МВР и Министерството за информатичко општество и администрација, кои се задолжени за спроведувањето на проектот за интероперабилност, укажаа дека МВР, институцијата која е одговорна за најголемото количество на податоци населението и евидентирањето на избирачи, користи информатичката платформа која е застарена и дека со цел да се зголеми интероперабилноста на податоците потребно е да се надгради информатичката технологија која ја користи МВР. Се планира ДИК и ДЗС да се вклучат во проектот за интероперабилност на податоците во рамките на втората фаза на проектот.

д) Овластување за промена на податоци во Избирачкиот список

ДИК има надлежност да ја надгледува исправноста на податоците во Избирачкиот список. Членот 42 (1) од Изборниот законик наведува дека ДИК врши запишување, дополнување и бришење во Избирачкиот список по службена должност врз основа на податоци од матичните книги, евиденцијата за живеалиште и за државјанството, други службени евиденции и со непосредно проверување. Оваа одредба уредува дека ДИК врши измена на избирачкиот список врз основа на официјални податоци од матичните книги но истовремено и дава надлежност на ДИК да врши измени преку директно проверување. Што се подразбира под „директно проверување“ не е сосема јасно.

Се чини дека ДИК работи врз основа на претпоставката дека запишувањето, дополнувањето и бришењето во избирачкиот список смее да се врши само врз основа на важечки податоци од матичните книги и евиденцијата на живеалиште. Иако некои членови на ДИК потврдуваат дека ДИК има надлежност да врши промена на регистарот на гласачи преку непосредно проверување, се чини дека не постојат процедури за таквиот вид проверка. Сепак тимот беше известен дека честопати во процесот на ажурирање на евиденцијата на избирачи и во случаите кога не се совпаѓаат податоците добиени од различните институции, точните податоци се утврдуваат преку непосредно проверување. Мала е веројатноста дека ДИК ќе добие надлежност да врши промена на податоците во регистарот врз основа на непосредно проверување, како на пример посети од врата на врата, без притоа да се осигура дека податоците законски се исправни. Сепак, недостига прецизно правно појаснување на оваа конкретна одредба.

Тимот дојде до заклучок дека ДИК врши делумна проверка на избирачкиот список и дека не се испробани сите можности да се извршат пребарувања во базата на податоци на регистарот на избирачи кои би можело да укажат на потенцијални проблеми врзани за регистрирањето на избирачи, како на пример невообичаено голем број на пријавени живеалишта во одредени области непосредно пред вториот круг на гласање, или невообичаено голем број на жители регистрирани на дадена адреса. Во ситуација во која регистарот на избирачи се заснова само на законски важечки податоци од

матичните книги и евиденцијата на живеалиште, податоците во избирачкиот список ќе бидат исто толку точни колку што се точни податоците во матичните книги и евиденцијата на живеалиште. Оттука точноста на избирачкиот список директно е поврзана со евиденцијата во матичните книги и евиденцијата на живеалиште, при што инспекцијата на избирачкиот список истовремено *de facto* ќе претставува инспекција на работењето на институциите кои ги обезбедуваат податоците. Во такви околности, ДИК може само да истакне можни проблеми во однос на добиените податоци за ажурирање на регистарот на избирачи, но истовремено не може да се смета за одговорна за неточните податоци во избирачкиот список сè додека тие потполно се совпаѓаат со податоците добиени од страна на надлежните институции.

V. ПОДОБРЕНО СОБИРАЊЕ И СПОДЕЛУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ ВО ИДНИНА

Општо земено, правната рамка ги содржи сите потребни регулативи за да се води точна евиденција на витални настани, живеалиште, лични карти и патни исправи. Надлежните органи може да размислат за ажурирање на подзаконските акти со цел и натаму да се подобри пријавувањето на живеалиште на граѓаните. Би било од корист дополнително да се ревидираат и условите за издавање на патни исправи на граѓаните кои се со постојан престој во странство.

За потенцијални подобрувања може да се зборува и краткорочно до среднорочно гледано, но и долгорочно гледано. Краткорочните активности треба да предизвикаат веднаш да се вложат напори за да се врати довербата на народот, додека пак долгорочно гледано, потребно е да се донесат одлуки врз основа на широк политички договор за да се воведат транспарентен систем на регистрирање кој ќе се спроведат систематски и кој ќе влева доверба и почит кај јавноста.

МОЖНИ КРАТКОРОЧНИ АКТИВНОСТИ

Со цел да се зголеми транспарентноста на регистрирањето на гласачи, како една од мерките за јакнење на довербата ДИК може да изготви збир на пребарувања во базата на податоци за да го анализира регистарот на избирачи за да ја согледа состојбата по локалните избори од 2013 год. Анализата може да се заснова на збир на пребарувања преку кои регистарот на избирачи ќе се пребара за да се увиди дали постојат групи на лица со повеќе евиденции. Пребарувањето може да се врши редовно од страна на ДЗС во име на ДИК. Како појдовна точка за изработката на таквите пребарувања може да се искористи Анекс 2 од овој извештај (Можни пребарувања за идентификување на потенцијални групи со повеќе евиденции), кој не треба да се сфати како сеопфатен пример кој не може да се надополни.

Понатаму, ДИК исто така може да изработи информативен лист за да може редовно да понуди за секоја општина статистички податоци за бројот на новоиздадените лични карти и патни исправи, новите пријави и одјави на живеалишта и други факти кои се релевантни за составувањето на точен избирачки список. Исто така треба да се

размисли за внатрешна уредба на ДИК со која ќе се регулира дека ваквите пребарувања ќе се вршат на редовна основа и јавно ќе се објавуваат. За време на јавниот увид во избирачкиот список, овие пребарувања може секојдневно да се вршат и резултатите може секојдневно да се објавуваат.

Имајќи предвид дека ваквата анализа би значела и надгледување на работењето на другите институции кои понудуваат податоци во процесот на регистрирање на гласачи, потребно е да се размисли за постепено исфрлање на барањето дека ДИК врши надзор и е одговорна за точноста на податоците, а одговорноста да се префрли на оние институции кои се должни да достават податоци за ажурирање на избирачкиот список.

Треба да се размислува и во насока на ревидирање на постојните законски и подзаконски акти кои се релевантни за евидентирањето на витални настани, државјанство и живеалиште во насока на ажурирање на застарените прописи и проценување на можностите за натамошно усогласување на правната рамка, имајќи ги предвид моменталните технологии за водење на соодветните регистри. Со ваквото ревидирање исто така може да се потврди и дека не постои дуплирање на напорите за пренесување на податоците од надлежните институции до ДИК.¹²

Потребно е да се направат законски и практични измени за да се осигура дека граѓаните ќе ја исполнуваат должноста да пријават промена на живеалиште. Со таа цел, треба да се размисли како да се промовираат стимули за да се поттикнат граѓаните навремено да пријават промена на живеалиште за да не се сведе сè на санкции. За да се осигура дека пријавено е точно живеалиште, сопствениците на недвижен имот треба да имаат механизам за да го оспорат пријавувањето на живеалиште на нивниот имот доколку лицето повеќе не живее на тој имот или доколку е истечен договорот за закуп.

Во однос на соопштувањето на податоци за починати лица, треба да се размисли овие податоци да се проследуваат од страна на Управата директно до ДЗС сметајќи дека ваквиот канал за проток а податоци веќе постои. Со оглед на тоа дека Управата ги проследува овие податоци исто така и до МВР, за да се подобри процесот на соопштување на податоци за починати лица, подрачните одделенија на Управата треба да го известуваат ДЗС за починатите избирачи само во периодот по распишувањето на изборите, почнувајќи од последното ажурирање на регистарот на избирачи добиен од страна на МВР па сè до датумот кога се заклучува избирачкиот список.

Потребно е да се размисли за склучување на конкретни договори за навремено и по службена должност да се информираат сите институции вклучени во составувањето на избирачкиот список за промена на имиња поради склучување на брак или развод, за да се наведе и „старото“ и „новото“ име на избирачот на избирачкиот список.

¹² Иако на дуплирањето може да се гледа како мерка за двојна проверка, сепак се смета за одвишно.

Промената на живеалиште подразбира и промена на документите за лична идентификација, што може да ги одврати луѓето да ја пријават промената на живеалиште. Како резултат на тоа, тие лица ќе бидат распределени на избирачки места на локации каде *de facto* не живеат. Личните карти или патните исправи треба да се користат само за да се утврди идентитетот на гласачот а адресата не мора да се смета како податок за идентитетот на лицето.

Треба да се размисли и за отстранување на условот за гласачите кои имаат постојано живеалиште во странство и кои ги исполнуваат своите права и одговорности каде што живеат да пријавуваат адреса на живеалиште во ПЈРМ. Тие треба само да го пријават местото од кое потекнува семејството како доказ за поврзаност со земјата од која потекнуваат.

МОЖНИ ДОЛГОРОЧНИ АКТИВНОСТИ

Долгорочно гледано, Изборниот законик пропишува дека ДИК треба да ги изгради внатрешните капацитети да врши обработка на регистарот на избирачи за да ги чува податоците за избирачкиот список. Со таа цел, ДИК треба да работи на изготвување на технички опис за спроведување на таквиот систем кој треба да ги опфати и соодветните човечки ресурси и да ги дефинира годишните оперативни трошоци пред да се премине на имплементација на системот. Имплементацијата на ваквиот систем може да се процени од аспект на исплатливоста на водењето на регистар на избирачи паралелно со други регистри на државјани, а особено во споредба со постојниот регистар кој го води МВР, или некој друг регистар на граѓани кој допрва ќе се изготви во Управата.

За да се осигура точна распределба на гласачите на најблиските избирачки места, треба да се размисли да се надгради базата на податоци за улици и адреси која ја води Централниот регистар и истата да се трансформира во адресен регистар по пат на воведување на единствени дигитални кодови на ниво на број на куќа, влез и стан. Со овој пристап и понатаму ќе се зајакне создавањето на уникатната врска помеѓу идентитетот на лицето и географската локација. Како последица, регистарот на живеалишта ќе се заснова на регистарот на државјани кој ги содржи податоците за идентитетот на сите жители и на адресниот регистар во кој ќе се опфатени сите постоечки адреси.

Може да се размисли и да се даде приоритет на ДЗС и ДИК во проектот за интероперабилност на податоци, што во моментот игра важна улога во составувањето на избирачкиот список.

Исто така би можело да биде од корист во иднина да се процени колку е исплатливо да се води регистар на избирачи истовремено со регистрите на државјани кои ги води МВР или ќе ги води Управата под МП. Во овој контекст, треба да се размисли дали овие две тела кои се законски надлежни за евидентирање за личните податоци на граѓаните треба да бидат одговорни и за составување на избирачкиот список врз основа на податоците кои веќе ги имаат, и дали треба да се постигне политички консензус за

ваквата одлука. Оваа проценка треба да ги земе предвид тековните подобрувања во управувањето со лични податоци преку проектот за воспоставување на електронски регистар на државјани, создавање на технички услови за интероперабилност на дигиталните податоци складирани во базите на податоци на надлежните институции и фактот дека ДИК нема овластувања да ги менува личните податоци во регистарот на избирачи доколку тие противречат на законски исправните податоци.

Друга алтернатива е потполно да се развијат капацитетите на ДИК за да ја преземе одговорноста за водење на регистарот на избирачи.

АНЕКС 1 – ОДРЖАНИ СОСТАНОЦИ

ДРЖАВНИ ОРГАНИ

Државна изборна комисија (ДИК)

Г-дин Борис Кондарко, Претседател
Г-дин Субхи Јакупи, Потпретседател
Г-дин Сашо Срцев, член
Г-ѓа Анета Стефановска, член
Г-ѓа Виолета Дума, член
Г-дин Влатко Сајкоски, член
Г-дин Бедредин Ибраими, член
Г-ѓа Билјана Стојановска, Генерален секретар
Г-дин Расим Мустафа, Заменик генерален секретар
Г-дин Благоја Стојковски – Државен советник, Сектор за избирачки списоци
Г-дин Владо Василевски – Раководител на Одделот за информатичка технологија
Г-дин Александар Софронијоски – Раководител на Одделот за избирачки списоци
Г-ѓа Неда Џочкова – Советник во Секторот за избирачки списоци

Државен завод за статистика (ДЗС)

Г-ѓа Благица Новковска, Директор на ДЗС
Г-ѓа Нермина Ѓурѓевиќ, Советник за составување и ажурирање на избирачките списоци
Г-ѓа Мира Делева, Раководител на Одделот за компјутерска обработка на избирачките списоци
Г-дин Горан Киранциски, Оддел за дефинирање на територијалната распределба на избирачките места

Подрачно одделение на ДИК во Чаир

Г-дин Изеир Незири, Раководител на Подрачното одделение на ДИК во Чаир

Министерство за внатрешни работи

Г-ѓа Надица Велевска, Сектор за административни и управни прашања

Управа за водење на матичните книги под Министерство за правда

Г-дин Ашим Зекировски, Директор
Г-ѓа Катерина Битровска, Портпарол
Г-дин Ацо Новевски, Раководител на Подрачното одделение за матично работење - Скопје

Министерство за информатичко општество и администрација

Г-дин Игор Црвеноски, Сектор за интероперабилност

Министерство за надворешни работи

Г-дин Звонимир Поповиќ, Директор за конзуларни прашања

Централен регистар

Г-дин Андреа Поповски, Раководител на Секторот за водење на регистри
Г-ѓа Ана Трајчева, Советник и овластено лице за водење на адресниот регистар
Г-ѓа Гајтана Касапова Сотировска, Раководител на информатички решенија/инфраструктура

Поранешна Југословенска Република Македонија

Проценка на сподолувањето на личните податоци од јавните регистри во процесот на ажурирање на регистарот на избирачи

ПРЕТСТАВНИЦИ НА ПОЛИТИЧКИТЕ ПАРТИИ

Демократска унија за интеграција (ДУИ)

Г-дин Абдилаќим Адеми, Министер за животна средина и просторно планирање

Демократска партија на Албанците (ДПА)

Г-дин Беќим Фазлиу, пратеник

Социјалдемократски сојуз на Македонија (СДСМ)

Г-дин Дамјан Манчевски, Потпретседател

Проф. д-р Рената Тренеска – Дескоска, Член на Извршниот одбор

Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ)

Г-дин Илија Илијовски, Член на Работната група за избирачките списоци

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО

НВО МОСТ

Г-ѓа Росана Алексоска

Г-дин Златко Димитриоски

АНЕКС 2

Можни пребарувања за идентификување на потенцијални групи со повеќе евиденции

Барај записи за кои се совпаѓаат следниве полиња:

1. Единствениот матичен број на граѓанинот (ЕМБГ) е ист, но останатите лични податоци се исти или различни;
2. Име, презиме, татково (мајчино) име и година на раѓање;
3. Име, презиме, татково (мајчино) име и ден на раѓање;
4. Име, презиме, татково (мајчино) име и месец на раѓање;
5. Име, презиме, татково (мајчино) име но датумот на раѓање се разликува во една цифра;
6. Име, татково (мајчино) име и датум на раѓање, но презимето се разликува за една буква и содржи ист број на букви (максимална должина на презимето е Х букви);¹³
7. Презиме, татково (мајчино) име и датум на раѓање, но името се разликува за една буква и содржи ист број на букви (максимална должина на името е У букви);
8. Име, презиме, датум на раѓање, но мајчиното (или татковото) име се разликува за една буква и содржи ист број на букви (максимална должина на името е У букви);
9. Име, татково (мајчино) име и датум на раѓање, но презимето се разликува а полот е женски.

Забелешка 1. Пребарувањата 6-8 може да се повторат при што може да се дозволи повеќе од една буква разлика.

Забелешка 2. Може да се изготват посебни пребарувања за да се идентификуваат можните групи на повеќе записи за да се елиминираат близнаците.

Забелешка 3. Може да се изготват посебни пребарувања за да се проверат можните случаи на лица со повеќе од еден ЕМБГ или лица со ист ЕМБГ, особено стари лица.

Забелешка 4. Доколку може да се користат и други податоци од матичните книги, овие пребарувања може соодветно да се изменат.

¹³ Вредноста на Х и У треба однапред да се утврди врз основа на статистиката за имиња и/или презимиња во дадениот јазик.

За ОБСЕ/ОДИХР

Канцеларијата за демократски институции и човекови права (ОБСЕ/ОДИХР) е главна институција на ОБСЕ за обезбедување помош на земјите членки „за обезбедување на целосно почитување на човековите права и основните слободи, за придржување кон владеењето на правото, за унапредување на начелата на демократијата и (...) за изградба, зацврстување и заштита на демократските институции, како и унапредување на толеранцијата во целото општество“ (Документ од самитот во Хелсинки од 1992 г.). Ова се нарекува Човекова димензија на ОБСЕ.

ОБСЕ/ОДИХР со седиште во Варшава (Полска) беше создадена во 1990 г. како Канцеларија за слободни избори на Самитот во Парис, а започна со работа во мај 1991 г. Една година подоцна, името на Канцеларијата беше променето за да го отсликува својот проширен мандат и да ги вклучи човековите права и демократизацијата. Денес во своите редови вбројува кадар од 130 лица.

ОБСЕ/ОДИХР е водечка агенција во Европа во полето на набљудување на избори. Секоја година таа го координира и го организира испраќањето на илјадници набљудувачи кои имаат за цел да оценат дали изборите во регионот на ОБСЕ се спроведуваат во согласност со Заложбите на ОБСЕ, другите стандарди за демократски избори и националното законодавство. Нејзината единствена методологија обезбедува детална слика за целиот изборен процес. Преку проекти за поддршка, ОБСЕ/ОДИХР им помага на земјите членки на ОБСЕ да ја подобрат својата изборна рамка.

Активностите за демократизација на канцеларијата вклучуваат: владеење на правото, законодавна поддршка, демократско владеење, миграција и слобода на движење и родова еднаквост. ОБСЕ/ОДИХР секоја година спроведува одреден број специјално наменети програми за поддршка кои се стремат да ги развиваат демократските структури.

ОБСЕ/ОДИХР исто така им помага на нејзините земји членки во исполнувањето на нивните обврски во унапредувањето и заштитата на човековите права и основните слободи во согласност со заложбите на човековата димензија на ОБСЕ. Ова се остварува преку работа со најразлични партнери заради градење соработка, капацитети и обезбедување експертиза за тематски области, вклучително и оние за човековите права, во рамките на борбата против тероризмот, унапредувањето заштитата на човековите права кај лица жртви на трговија со луѓе, едукација и обука за човекови права, следење на и известување за човековите права, како и женските човекови права и безбедност.

На полето на толеранцијата и недискриминацијата, ОБСЕ/ОДИХР им обезбедува поддршка на своите земји членки при зацврстувањето на нивниот одговор кон омразата и случаите на расизам, ксенофобија, анти-семитизам и други форми на нетолеранција. Активностите на ОБСЕ/ОДИХР поврзани со толеранцијата и недискриминацијата се фокусираат на следниве области: законодавство; обука за органите на прогонот; следење, известување и проследување на справувањето со кривични дела и инциденти поврзани со омраза, како и едукациски активности за унапредување на толеранцијата, почитта и взаемното разбирање .

ОБСЕ/ОДИХР игра советодавни улога за нејзините земји членки по однос на нивните политики кон Ромите и Синтите. Таа го унапредува градењето на капацитетите и вмрежувањето на заедниците на Ромите и Синтите и го поттикнува учеството на претставниците на Ромите и Синтите во органите за креирање на политиките.

Сите активности на ОБСЕ/ОДИХР се спроведуваат преку блиска координација и соработка со земјите членки на ОБСЕ, институциите на ОБСЕ и нејзините канцеларии на теренот, како и со другите меѓународни организации.

Повеќе информации се достапни на веб страната на ОДИХР (www.osce.org/odihr).